

ULUSAL ÇÖLLEŞME İLE MÜCADELE SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRİSİ

Çölleşme/arazi bozulması dünyada ve ülkemizde önemli sosyo-ekonomik, çevresel ve kültürel neticeleri olan ve dünyada 1 milyardan fazla insanı doğrudan etkileyen bir süreçtir.

Yerküredeki 4 milyar hektardan fazla alanı ve 110 ülkede yaşayan 1,2 milyar nüfusun yaşamını doğrudan tehdit eden Çölleşme ve Kuraklık sadece çevresel bir problem olmayıp, ekonomiyi ve kalkınmayı da olumsuz yönde etkilemektedir. Dünyamızın geleceği için insanlığın ortaklaşa mücadele etmesini ve tedbirler almasını zorunlu kılan çölleşme ve kuraklık; toprağın verimliliğini azaltmakta, gıda üretiminin azalmasına, işsizliğe, zorunlu göçlere, anlaşmazlıklara zemin hazırlamakta, gıda ve güvenlik problemi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizin içinde bulunduğu coğrafi konum, iklim şartları ve çağlar boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış bir mekân olması, topraklarımızı çölleşme ve kuraklığa hassas bir konuma getiren başlıca nedenlerdir.

Çölleşmenin, tarım alanlarımızdaki çoraklaşma, ormanlık ve mera alanlarımızdaki tür çeşitliliğinin ve doğal yapının bozulması, yanlış arazi kullanımı uygulamalarından kaynaklanan betonlaşma ve toprak kirliliğinin devam ediyor olması, birkaç yüz sene önce Orta Anadolu'yu kaplayan ormanların bugün olmaması, ülke topraklarımızda erozyon ve toprak kaybının mevcut olması gibi gerçekler ülkemizin çölleşme riski yüksek olan bir kara parçası durumunda olduğunu ortaya koyan sebeplerdir.

Sempozyumun; Kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının çölleşmeyle mücadele kapsamında yapmış oldukları araştırma/geliştirme çalışmaları ve uygulamaları ile edinilen deneyimler paylaşılmış, problemler ve çözüm önerileri ortaya konmuş, ülkemizdeki çölleşme ile mücadele gayretlerine önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir.

Sempozyum kapsamında; ülkemizdeki çölleşmenin sebepleri, göstergeleri, tesirleri, çölleşme ile mücadele usulleri, çölleşmenin kuraklık ve iklim değişikliği ile karşılıklı etkileşimleri, çölleşme ile mücadelede ulusal ve uluslar arası işbirliği, birey, medya ve sivil toplum kuruluşlarının rolleri ile çölleşme ile mücadelenin politik, hukuki ve kurumsal çerçevesi ele alınmıştır.

Birleşmiş Milletler Çölleşme İle Mücadele Sözleşmesi tarafından 17 Haziran Çölleşme İle Mücadele Gününün ana teması olan "Toprağın Korunduğu yerde Hayatta korunur" temasının sempozyumun ana teması olduğu kabul edilmiştir.

17-18 Haziran 2010 Tarihinde Çorumda düzenlenen "Ulusal Çölleşme İle Mücadele Sempozyumunda " Aşağıdaki sonuçlar ortaya konmuştur.

1. TÜRKİYEDEKİ ÇÖLLEŞME VE SEBEPLERİ:

İklim değişikliğinin etkileri, neticesinde ortaya çıkan kuraklık ön plana çıkmakla birlikte, İnsan etkileri neticesinde;

Yanlış arazi kullanımı ve tarım uygulamaları, toprağı erozyondan koruyan bitki örtüsünün ortadan kaldırılması, ormanların tahrip edilmesi, yanlış sulama neticesinde tarım alanlarında ortaya çıkan tuzlanma, kırsal fakirlik ve kırsal fakirliğin doğal kaynaklar üzerinde yapmış olduğu baskı, bilgi ve bilinç eksikliği olarak ortaya konmuştur.

2. ÇÖLLEŞME GÖSTERGELERİ:

Çölleşmenin en önemli göstergeleri olarak:

Su ve rüzgâr erozyonu neticesinde meydana gelen toprak kaybı, Toprağı kaplayan bitki örtüsündeki değişimler, Sosyo ekonomik ve kültürel yapıdaki değişimler, Türkiye'de kurak alanların alansal değişimi, Türkiye'de bölgesel ve dönemsel olarak yağış değişimi, Marjinal alanların tarımsal amaçlı kullanımındaki değişiklikler ve kullanım şeklindeki değişmeler, Çölleşmenin etkisi sonucunda Politik hukuki ve kurumsal yapıda meydana gelen değişimler.

Olarak ortaya konmuştur.

3. ÇÖLLEŞMENİN TESİRLERİ:

Çölleşme toplumların sosyo ekonomik yapılar üzerinde etkili olduğu, sonucunda gıda kıtlığı, göç, fakirlik, toplumlar arası çatışmalara sebep olmaktadır.

Çölleşme mevcut ekosistemin dengesinin bozulmasına, sonucunda biyolojik çeşitlilikte değişime ve bazı türlerin yok olmasına sebep olmaktadır.

Çölleşmenin etkileri neticesinde bazı zararlıların ortaya çıktığı, mevcut türlerin bu zararlılara karşı direncinin zayıfladığı hususları ortaya konmuştur.

4. ÇÖLLEŞME KURAKLIK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ETKİLEŞİMLERİ:

Çölleşme, kuraklık, iklim değişikliği ve biyolojik çeşitlilik arasında etkileşimlerin olduğu, bu etkileşimlerin- eğiliminin genelde ekosistem açısından olumsuz yönde olduğu, tarıma ve özellikle kırsal alan yaşamına etki ettiği, Karbon salınımı ve karbon tutulumunun çölleşme kuraklık ve iklim değişimleri etkileşimlerinde önemli bir rol oynadığı,

çölleşme ve kuraklık ile mücadelede karbon tutulumunu artırmanın en etkili yolunun ağaçlandırma, bitkilendirme , mera ıslahı, bozulmuş orman alanlarının iyileştirilmesi ve doğru tarım uygulamaları olduğu ortaya konmuştur.

Ulusal düzeyde çölleşmeyi izleme ve değerlendirme ağı ve sisteminin oluşturulması,

5. ÇÖLLEŞME İLE MÜCADELE USULLERİ:

Çölleşme mücadele sözleşmesinin on yıllık stratejik planında da ifade edildiği üzere; Doğal Kaynakların Korunması, Rehabilitasyonu, yönetimi, kırsal fakirlik ile mücadele, bilgi ve bilinç oluşturma, sürdürülebilirlik ve küresel fayda oluşturma hedeflerini içeren entegre yaklaşımın çölleşme mücadelede çok önemli olduğu,

Ülkemizde uygulanan Ağaçlandırma ve erozyon kontrolü seferberliği faaliyetlerinin karbon tutumunu artırıp, erozyonu önlemeyerek, çölleşme ile mücadelede ulusal anlamda önemli rol oynadığı ve dünya ülkelerine örnek teşkil etmesi gerektiği vurgulandı.

Çölleşme ile mücadelede istenilen sonuçların alınabilmesi için arazi kabiliyet sınıflarının bir an önce ortaya konması, belirlenen sınıflara göre arazilerin kullanımının sağlanması ve sürdürülebilir arazi yönetimine geçilmesi vurgulandı.

Kurak ve yarı kurak alanlarda yanlış sulama tekniklerinin değil doğru sulama tekniklerinin kullanılması ve bu konu ile ilgili çiftçilerin bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve teşvik edilmesi sağlanmalıdır.

Yanlış sulama ve arazi kullanımı sonucunda tuzlanma sonucunda bozulmuş olan tarım topraklarının rehabilitasyonu için uygun türler kullanılarak ıslah edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Ülkemizde İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Iğdır Ovasında rüzgar erozyonu kaynaklı çölleşme ile mücadele için tarım ve mera alanlarında rüzgar perdelerinin oluşturulmasının hayati önem arz ettiği vurgulanmıştır.

Mera alanlarındaki bitki örtüsünün aşırı otlatma, tarım alanı olarak kullanılması sebepleri ile tahrip edildiği bu durumun önüne geçilmesi için ise bozulmuş mera alanların ıslahı ve yönetiminin sağlanması gereklidir.

6. POLİTİK, HUKUKİ VE KURUMSAL ÇERÇEVE:

Çölleşme ile mücadelede önemli rol oynayan bütünleşik havza yönetimi yaklaşımının yasal ve kurumsal altyapısının oluşturulması,

Kurumlar arası görev örtüşmelerinin ortadan kaldırılması,

Ülkemizdeki çölleşmenin başlıca sebebi olan erozyonun ve mücadele çalışmalarının tek bir kurumun sorumluluk ve görev alanında olması, bunun için gerekli yasal ve kurumsal düzenlemelerin yapılması gereklidir.

Çölleşme ile mücadele “Ulusal Koordinasyon Birimi”nin yönetmeliğinin hazırlanması,

7. ÇÖLLEŞME İLE MÜCADELEDE, ULUSAL VE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ, BİREY, MEDYA VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ:

Ulusal düzeyde bilgilendirme, bilinçlendirme çalışmalarının yapılması ve bu konuda başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere ilgili taraflar ile işbirliğine gidilmesi,

Çölleşme ile mücadele konusunda çalışan sivil toplum örgütlerinin çalışmalarını artırmaları için teşvik edilmesi,

Ülkemizin sahip olduğu deneyim ve bilgi birikiminin başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere çölleşme de etkilenen bütün ülkeler ile paylaşılması ve bu konuda başta TİKA olmak üzere ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliğine gidilmesi,